

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ VETERİNER FAKÜLTESİ'NİN KURULUŞU VE İLK ON YILLIK GELİŞİMİ

Aşkın Yaşar¹

Establishment of Faculty of Veterinary Medicine of University of Selçuk and Development Within First Ten Years

Summary: Veterinary Faculty of Selçuk University was established (By the force of 2547th. code of Higher Education Laws) in 1982. The faculty has showed a good performance in development through first decade of its history.

Key words: Faculty of Veterinary Medicine, History.

Özet: 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu ile 1982 yılında Konya'da Selçuk Üniversitesi'ne bağlı Veteriner Fakültesi kuruldu. Fakülte, ilk on yıllık tarihinde hızlı bir gelişme kaydederek 112 akademik personele ulaşmış ve 393 mezun vermiştir.

Anahtar Kelimeler: Veteriner Fakültesi, Tarihçe.

Giriş

Dünyada ilk Veteriner Okulu 13 şubat 1762 tarihinde Claude Bourgelat tarafından Fransa'nın Lyon kentinin bir banliyosu olan Guillotiers'de "Evcil hayvanlarının anatomilerinin ve hastalıklarının öğretilmesi" amacı ile açıldı. İkinci Veteriner Okulu da yine Bourgelat tarafından Fransa'da Allfort yakınlarında Charenton'da açıldı (Freves,1908).

1762'de ilk Veteriner Okulunun açılmasından 38 yıl sonra Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde veteriner okulu sayıları 35'i aşmıştır. 19. yy'da hayvan ürünlerinin değer kazanması, 20 yy'da hayvancılığın sanayi sektörüne dönüşümü, I. ve II. Dünya Savaşlarında sağlık ve beslenmede Veteriner Hekimliğin olağanüstü etkisinin anlaşılması veteriner hekimliği öğretimi yapan kurumlarda ve öğrenci sayısında olağanüstü artışlara yol açmıştır. 1971 verilerine göre dünyada veteriner hekimliği öğretimi yapan 241 okul ya da fakülte vardır (Doğu Almanya ve Çin hariç). Bunların 114'ü 183 yılda (1762-1945 arası) açılmışken, II. Dünya Savaşı'ndan sonraki 26 yıl içinde (1946-1971 arası) 127 yeni kurum daha eklenmiştir (Erk, 1974).

Osmanlı İmparatorluğunda, Abdülmecit Prusya Prensi August'tan, bütün yüksek okullarda olduğu gibi, ordu içinde yürütülmesi düşünülen eğitime ve İstanbul'da bir veteriner okulu açılmasına yardım etmesi için bir veteriner hekim gönderilmesini istemişti. Prens August'un ordu veterinerlerine yayımladığı bildiri üzerine askeri veteriner Godlewsky bu işe istekli çıkmış ve 1841 yılı sonunda İstanbul'a gelmiştir (Erk ve Dinçer, 1970).

Godlewsky'e göre (1972) "1842 yılında orduda hayvan hastalıklarına meraklıları arasında seçilen 12 öğrenci ile başlayan ilk öğretim dönemi 1845 yılında bitti. İkinci dönem için okula 32 öğrenci gönderilmiş ise de 15'i okuma yazma bilmedikleri için okula alınmadılar."

1849 yılı veteriner hekimliği öğretiminin yeni bir

evresidir. Harp Okulunun 7. Nazırı Ahmet Paşa, Abdülmecit tarafından Londra'ya gönderilmiş, burada veteriner hekimliği eğitim ve öğretimi ile de ilgilenerek yurda dönüşünde veteriner sınıflarının Harp Okuluna alınmasını sağlamıştır. Aynı yıl Fransa'dan Dubroca getirilmiş ve öğretim süresi 4 yıl olarak saptanmıştır (Dinçer,1974; Dinçer,1980).

Bekman'a göre (1945) Yarbay Mehmet Ali Bey sivil veteriner örgütünü gerçekleştirmek amacıyla 1880-1888 yılları arasında 15 günde bir Vasita-i Servet adlı dergiyi çıkarmıştır. 1888 yılında kurulan "Umumi Baytariye Müfettişi Umumiliğinin" başkanlığına atanan Yarbay Mehmet Ali Bey'in planlı çalışmaları sonucu 1889 yılında Ahırkapı'da Mülkiye Tıp Mektebinde ilk Sivil Veteriner Okulu açıldı (Bekman, 1940; Dinçer, 1974; Erk ve Dinçer,1970).

Sivil Veteriner Okulunun 1920 yılında yanması nedeniyle askeri ve sivil okul birleştirilerek "Baytar Mektebi Alisi" adı altında Selimiye'deki veteriner okuluna aktarıldı ve sekiz sene sonra adı "Yüksek Baytar Mektebi" olarak değiştirildi (Tüzdil, 1955).

İstanbul'da Darülfünun ve ona bağlı bütün kuruluşlar 31 Mayıs 1933 tarih ve 2252 sayılı kanunun kadro kuruluş ve düzenlemeleri ile kaldırılarak, İstanbul Üniversitesine çevrilmiş (Hirş, 1950) ve bu köklü değişiklik yükseköğretimin yapısında yeni bir devir açmıştır (Widmann, 1981). Ankara'da ise 10 Haziran 1933 tarih ve 2291 sayılı kanunla Yüksek Ziraat Enstitüsünün kurulmasına karar verilmiştir (Erk, 1973).

Ankara Üniversitesi 1946 yılında 4936 sayılı ilk Üniversiteler Kanunu ile kuruldu ve 30 Haziran 1948 tarih ve 5234 sayılı kanunla Veteriner Fakültesi'de buraya bağlandı (Çadircı ve Süslü, 1982; Erk,1961; Widmann, 1981). 1952 yılı veteriner fakültesi tarihinde önemli bir dönüm noktasıdır. Daha önce enstitüler şeklinde olan bölümler o yılın başında kürsüler durumuna getirilmiştir (Erk ve Dinçer, 1970).

22 Nisan 1970 gün ve 1253 sayılı kanunla kabul edilen kadro tasarısı ile Ankara Üniversitesine bağlı Elazığ Veteriner Fakültesinin kurulması kabul edildi ve 7 Kasım 1970 de açıldı (Yerlikaya, 1970). 11 nisan 1975 gün ve 1873 sayılı kanunla Elazığ'da Fırat Üniversitesi kurulması ile Elazığ Veteriner Fakültesi de Fırat Üniversitesine bağlandı (Anon., 1975). Elazığ'da açılan bu fakülteye ilaveten, 1972 yılında İstanbul'da ve 1978 yılında da Bursa'da birer veteriner fakültesi açıldı (Anon., 1982; Dinçer, 1981).

Materyal ve Metot

Araştırmanın materyalini Selçuk Üniversitesi arşivi, S.Ü. Veteriner Fakültesi arşivi, T.B.M.M. tutanak dergileri, fakültede görev alan, ayrılan ve halen göreve devam eden öğretim üye ve yardımcıları ile yapılan kişisel görüşmeler ve S.Ü. Veteriner Fakültesi Kurucu Dekanı Prof.Dr. Hümeysra Özgen' in özel dosyalarından sağlanan bilgi ve belgeler oluşturdu.

Çalışma hekimlik tarihi araştırma ve yayınlarının kendine özgü primer kaynak araştırmaları, belge analizi ve kurumun tarihi bir çerçeve de faaliyetlerinin diğer veteriner fakülteleriyle karşılaştırılması şeklinde yapıldı. S.Ü. Veteriner Fakültesinin kuruluşu ve on yıllık gelişimini kapsayan öğretim, eğitim ve araştırma konularında bilgiler verildi. Bu bilgiler gerektiğinde tablolar halinde özetlendi.

1. S.Ü. Veteriner Fakültesi'nin Kuruluşu: Konya'da modern anlamda yükseköğretim kurumları açma yolunda ilk adım 1962 yılında atıldı. Selçuk eğitim Enstitüsü ve Yüksek İslam Enstitüsü olmak üzere iki yüksek öğretim kurumu açıldı. Milli Eğitim bakanlığı'na olarak açılan bu enstitüler üniversite formasyonundan uzak, birer yüksek okul hüviyeti taşımaktaydılar (Anon., 1986).

Konya'da üniversite olayı 1970 yılında "Üniversite Kurma ve Yaşatma Derneği'nin" faaliyete geçirilmesiyle gündeme geldi (Anon., 1986) ve 5 Temmuz 1971 gün ve 1418 sayılı kanuna bağlı olarak Konya Devlet Mühendislik-Mimarlık Akademisi kuruldu (Anon., 1971). Konya'da yükseköğretimin başlangıcı bu üç öğretim kurumu üzerinde odaklanır. Üniversite kuruluşunun hazırlık dönemini teşkil eden bu okullardan asıl üniversiteye geçiş 11 Nisan 1975 gün ve 1873 sayılı "Dört Üniversite Kurulması Hakkında Kanun" ile olur ve Konya'da 1750 sayılı Üniversiteler Kanununa tabi Selçuk Üniversitesi Kurulur (Anon., 1975).

Selçuk Üniversitesi için hamle yılı 1982 'dir (Anon., 1986). Yükseköğretim Kurumları teşkilatının 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun geçici 28. maddesi uyarınca yeniden düzenlenmesi 17 Haziran 1982 gün ve 2680 sayılı kamu kurum ve kuruluşlarının Kuruluş, Görev ve Yetkilerinin yeniden düzenlenmesi ile ilgili Yetki Kanununun verdiği yetkiye dayanılarak Bakanlar Kurulunca 22 Haziran 1982 tarihinde kararlaştırılan 41 sayılı Kanun Hükmündeki Kararname (Anon., 1982) ile 27 üniversitede yeniden teşkilatlanmaya gidildi. Bu çerçevede S.Ü. Veteriner Fakültesinin kurulması kararlaştırıldı.

Kurucu Dekanlığa 31 Ağustos 1982 tarihinde atanan

Prof.Dr. Hümeysra Özgen tarafından imkanların elverdiği ölçüde eğitim-öğretim için gerekli hazırlıklar tamamlanarak fakülte 1 Kasım 1982 tarihinde açıldı (Anon., 1986).

İlk yıl F.K.B. ders sistemine göre düzenlenen programla 1982-83 eğitim-öğretim yılını Fen-Edebiyat Fakültesinde tamamlayacak olan fakülteye Tarım ve Orman Bakanlığı Veteriner İşleri Genel Müdürlüğü'nün 23 Aralık 1982 gün ve 1863 sayılı olur yazılarına dayanılarak S.Ü. Veteriner Fakültesi Dekanlığı ile T.O. Bakanlığı adına Konya Hayvan Sağlığı Memurları Meslek Lisesi arasında imzalanan protokol* ile "S.Ü. Veteriner Fakültesinin bina ve tesisleri hizmete girinceye kadar Konya Hayvan Sağlığı Memurları Meslek Lisesi Müdürlüğü'nün bugün için ihtiyaç fazlası olan yerlerin geçici olarak S.Ü. Veteriner Fakültesi Dekanlığına bırakılmasına karar verildi. Protokolde varılan anlaşma 8 Nisan 1983 gün ve E.O.Y.-VII D:22 sayılı T.O. Bakanlığı Veteriner İşleri Genel Müdürlüğü'nün yazısı ile kabul edildi*.

Ellii öğrenci, bir profesör, bir doçent, bir yardımcı doçent ve üç asistanla öğretime başlayan fakültede Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı'nın 22 Eylül 1982 gün ve 3939 sayılı yazısı ile şu anabilim ve bilim dalları kuruldu*:

I- Veteriner Hekimliği Temel Bilimleri Bölümü

1-Morfoloji Anabilim Dalı

- a- Anatomi Bilim Dalı
- b- Histoloji-Embriyoloji Bilim Dalı

2-Biyokimya-Fizyoloji Anabilim Dalı

- a- Biyokimya Bilim Dalı
- b- Fizyoloji Bilim Dalı

II-Hastalıklar ve Klinik Bilimleri Bölümü

1-Mikrobiyoloji Anabilim Dalı

- a- Bakteriyoloji Bilim Dalı
- b- Viroloji Bilim Dalı

2- Parazitoloji Anabilim Dalı

3- İç Hastalıkları ve Farmakoloji Ana bilim Dalı

- a- İç Hastalıkları Bilim Dalı
- b- Farmakoloji-Toksikoloji Bilim Dalı

4- Doğum ve Dölerme Hastalıkları Anabilim Dalı

- a- Doğum ve Reprodüksiyon Hastalıkları Bilim Dalı
- b- Reprodüksiyon ve Sun'i Tohumlama Bilim Dalı

5- Cerrahi Anabilim Dalı

6-Patoloji Anabilim Dalı

7-Besin Hijyeni ve Teknolojisi Anabilim Dalı

III- Zootekni ve Hayvan Besleme Bölümü

- 1- Zootekni Anabilim Dalı
- 2- Hayvan Besleme ve Beslenme Hastalıkları Anabilim Dalı

Yükseköğretim Kurulu'nun 24 Ağustos 1989 gün ve 3919-18378 sayılı yazısı ile* Biyokimya Anabilim Dalı, Fizyoloji Anabilim Dalı, İç Hastalıkları Anabilim Dalı ile Farmakoloji ve Toksikoloji Anabilim Dallarına haline getirildi. 14 Aralık 1988 gün ve 3652-26696 sayılı yazı ile de* Biyometri Bilim Dalı eklendi.

Selçuk Üniversitesi Veteriner Fakültesi'nin Kuruluşu Ve İlk On Yıllık Gelişimi

Belirtilen anabilim ve bilim dalları Hayvan Sağlığı Memurları Meslek Lisesinden geçici olarak alınan binalarda kuruldu. Buradaki mevcut binalar ilaveten, 1985-87 yılları arasında yapılan dersane ve laboratuvar binalarında fakültenin tüm birimleri 1991 yılına kadar öğretime devam etti. Üniversite Rektörlüğü tarafından 1991 yılında Kampüste dersane ve laboratuvarları tamamlanan Temel Bilimler Bölümü hizmete girdi. Aynı yıl Buzlukbaşı Mevkiinde ki Kredi ve Yurtlar Kurumu'ndan devir alınan prefabrik binalara Zootekni ve Hayvan Besleme Bölümü taşındı. Aynı alanda fakültenin Besi Sığırcılığı Deneme Ahırını inşaatı tamamlanarak faaliyete geçirildi.

2.S.Ü. Veteriner Fakültesi'nin On Yıllık Gelişimi

2.1. Veteriner Hekimliği Eğitim- Öğretimi

2.1.1. Veteriner Hekimliği Lisans Öğretimi

S.Ü. Veteriner Fakültesinde lisans öğretimi 19 Mart 1983 gün ve 18455 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren "Selçuk Üniversitesi Önlisans, Lisans, Kayıt, Öğretim ve İmtihan Yönetmeliği" uyarınca devam ettirildi. Bu Yönetmelik 11 Temmuz 1984 gün ve 18455 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan "S.Ü. Önlisans, Lisans, Kayıt, Öğretim ve İmtihan Yönetmeliği" şeklinde değiştirilerek ikinci bir yönetmelik olarak yürürlüğe girdi. Üçüncü yönetmelik ise 20 Haziran 1984 gün ve 19140 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan "S.Ü. Öğretim ve Sınav Yönetmeliği" adı ile yürürlüğe girdi ve 17 Ekim 1987 tarihinde değişikliğe uğradı.

S.Ü. Öğretim ve Sınav Yönetmeliği 26 Şubat 1989 gün ve 20092 sayılı Resmi Gazetede dördüncü kez yeniden düzenlendi ve 24 Ekim 1989 ve 4 Ekim 1991 tarihlerinde değişikliklere uğradı.

24 Ekim 1989 gün ve 20322 sayılı Resmi Gazetede

yayınlanan "S.Ü. Veteriner Fakültesi Öğretim ve Sınav Yönetmeliği" beşinci kez yeni bir yönetmelik olarak yürürlüğe girdi. Bu yönetmelik sınıf geçme sistemini getirmiş ve o dönemki 1., 2., 3., 4., ve 5. sınıflarda uygulandı. Altın ders alan öğrencilere ise 26 Şubat 1989 tarihli yönetmelik uygulandı.

2.1.2. Öğrenci Durumu

S.Ü. Veteriner Fakültesine 1982 yılında 50 öğrenci kayıt yaptırmıştır. Aynı yıl veteriner fakültelerine toplam 755 öğrenci kayıt yaptırmıştır. 1982-1992 Yılları arasında Türkiye'de ÖSYM aracılığı ile veteriner fakültelerine kayıt yaptıran öğrencilerin dağılımı Tablo 1'de gösterildi.

1982-1992 yılları arasında S.Ü. Veteriner Fakültesine kaydını yaptıran öğrencilerin Konya ve komşu illere göre dağılımı ise Tablo 2'de verildi.

2.1.3. Mezuniyet Durumu

S.Ü. Veteriner Fakültesi ilk mezunların 1987 yılında verdi. 1987 Yılında fakülteden 28 kişi mezun olurken veteriner fakültelerinden toplam 565 kişi mezun oldu.

Veteriner fakültelerinden 1987-1992 yılları arasındaki beş yıllık dönemde mezun olanların fakültelere göre dağılımı Tablo 3'te verildi.

2.1.4. Lisansüstü Eğitim-Öğretimi

1982 yılında öğretime başlanılan fakülte de araştırma görevlileri 1985-86 öğretim döneminde faaliyete geçen S.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü kuruluncaya kadar kendi anabilim dallarıyla ilgili diğer veteriner fakülteleri (Ankara Üniv., İstanbul Üniv. ve Fırat Üniv.) ve S.Ü. Tıp Fakültesi anabilim dallarında lisansüstü eğitimlerini sürdürmüşlerdir. Ancak 10 Aralık 1986 gün ve 19307 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan "S.Ü. Lisansüstü Öğretim ve Sınav Yönetmeliği" fakültede daha önce

Tablo 1-1982-1992 Yılları arasında Veteriner Fakültelerine Giren Öğrenci Sayıları.

YILLAR	A.Ü.V.F.	F.Ü.V.F.	İ.Ü. V.F.	U.Ü.V.F.	S.Ü.V.F.	Y.y. Ü.V.F.	K.Ü.V.F.
1982-1983	210	205	158	95	50	27	
1983-1984	207	205	215	95	80	37	
1984-1985	210	201	199	104	79	50	
1985-1986	207	196	182	97	74	53	49
1986-1987	203	157	212	115	78	52	52
1987-1988	214	159	211	102	80	45	53
1988-1989	215	149	200	104	80	51	48
1989-1990	211	154	208	107	74	50	50
1990-1991	216	156	208	107	74	52	50
1991-1992	221	103	216	103	104	70	55
TOPLAM	2114	1685	2009	1029	773	487	357

Tablo 2-1982-1992 Yılları Arasında S.Ü. Veteriner Fakültesine Kayıt Yaptıran Öğrencilerin Konya ve Komşu İllere Göre Dağılımı (Doğum Yerleri Dikkate Alınarak):

İLLER	YILLAR										TOPLAM	
	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	Kişi	%
KONYA	10	36	27	29	39	41	45	45	44	44	360	46.16
ANKARA	2	4	2	1	3	-	2	2	3	11	30	3.70
E.ŞEHİR	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	2	0.26
AFYON	1	3	3	-	-	4	1	1	1	3	17	2.16
ISPARTA	-	2	2	-	-	1	1	2	2	2	12	1.48
ANTALYA	1	1	2	5	3	4	2	1	3	-	22	2.96
KARAMAN	1	2	-	2	2	5	3	4	1	3	23	2.97
İÇEL	3	12	9	2	1	2	1	1	1	3	35	4.66
NIĞDE	-	1	-	3	1	-	1	-	-	1	7	0.97
AKSARAY	-	-	-	1	-	1	-	1	-	3	6	0.68
DIĞER	25	19	33	31	29	22	24	16	19	34	252	34.01
TOPLAM	43	80	79	74	78	80	80	74	74	104	766	

Tablo 3- 1987-1992 Yıllarında Veteriner Fakültelerinden Mezun Olan Öğrencilerin Dağılımı:

GİRİŞ YILI	KAYIT YAPTIRAN ÖRENCİ SAYISI							MEZ. YILI	MEZUN OLAN ÖĞRENCİ SAYISI													
	A.Ü.	F.Ü.	I.Ü.	U.Ü.	S.Ü.	Y.Y.Ü.	A.Ü.		A.Ü. %	F.Ü. %	I.Ü. %	U.Ü. %	S.Ü. %	Y.y.Ü. %	A.Ü.K. %							
1982	210	205	158	95	50	27		1987	187	89.52	143	69.75	114	72.15	66	69.74	28	56.00	27	100.0		
1983	207	205	158	95	80	37		1988	193	93.24	165	80.49	195	90.69	70	73.68	76	95.00	34	91.89		
1984	210	201	199	104	79	50		1989	215	102.38	166	82.58	137	68.84	80	76.92	71	89.87	21	42.00		
1985	207	196	182	97	74	53	49	1990	154	74.39	139	70.91	128	70.33	112	115.46	67	90.54	33	62.26	35	71.43
1986	203	157	212	115	78	52	52	1991	174	85.71	171	108.91	133	82.74	106	92.17	83	106.41	37	71.15	31	59.61
1987	214	159	211	102	80	45	53	1992	184	85.98	132	83.02	190	90.05	90	88.23	68	85.00	37	82.22	33	62.26
TOP	1251	1123	1177	608	434	264	151	TOP	1107	88.49	916	81.56	897	76.21	524	86.18	393	90.55	189	71.59	99	64.28

Selçuk Üniversitesi Veteriner Fakültesi'nin Kuruluşu Ve İlk On Yıllık Gelişimi

kurulmuş olan anabilim dallarında yüksek lisans ve doktora yapılmasına olanak sağlamıştır.

16 Haziran 1992 gün ve 21256 sayılı Resmî Gazetede ayrı bir yönetmelik olarak yürürlüğe giren S.Ü. Lisansüstü Öğretim ve Sınav Yönetmeliği halen uygulanmaktadır.

1985-1992 Yılları arasında fakültede 27 doktora çalışması yapıldı. S.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsüne bağlı olarak tamamlanan yüksek lisans ve doktora çalışmalarının fakültelelere göre dağılımı şöyledir:

FAKÜLTELER	1982-1992 Yılları arasında yapılan çalışmalar		TOPLAM
	YÜK. LİSANS	DOKTORA	
Diş Hekimliği Fakültesi	-	-	-
Tıp Fakültesi	46	9	55
Veteriner Fakültesi	18	27	45

2.2. Öğretim ve Yönetim Kadrosu

2.2.1. Öğretim Üyeleri ve Yardımcıları

1982-1983 Öğretim yılında 6 öğretim elemanı bulunan fakültenin 1992 yılındaki öğretim elemanı sayısı 112'ye ulaşmıştır*. 1982-1992 Yılları arasında A.Ü. ve U.Ü. Veteriner Fakültelerinden 1750 sayılı Üniversiteler Kanununun 40-b maddesi ile S.Ü. Veterinerlik Fakültesinde geçici görev alan öğretim üyelerinin sayısı

Tablo 4- S.Ü. Veteriner Fakültesinde yerleşik kadroda görev alan ve geçici olarak görev alan öğretim üye ve yardımcıların yıllara göre dağılımı

YILLAR	ÖĞRETİM ÜYE VE YARDIMCILARI								
	YERLEŞİK KADRODA GÖREV ALAN							GEÇ.OL.GELEN	
	Prof.	Doç.	Y.D.	Ö.G.	A.G.	V.H.	Uzm.	TOPLAM	40-b Md.Gö.
1982	1				1			2	1
1983		2	1	3				8	2
1984	2	7	8		14		3	34	3
1985	5	7	9		25	3	4	53	
1986	6	7	11		27	3	4	58	
1987	6	7	14	1	31	1	4	64	
1988	12	5	14	1	28	3	4	67	
1989	13	8	14	3	31	5	4	78	
1990	13	11	19	3	26	6	4	82	
1991	12	14	25	1	38	5	4	99	
1992	12	18	26	1	47	4	4 *	112	

yıllar itibariyle Tablo 4'te gösterildi.

2.2.2. Fakülte Yönetim Kadrosunda Görev Alan Öğretim Üyeleri

Yükseköğretim Kurulu tarafından 31 Ağustos 1982 tarihinde S.Ü. Veteriner Fakültesi Kurucu Dekanlığına atanan Prof.Dr. Hümeysra Özgen 10 Eylül 1985 ve 2 Eylül 1988 tarihlerinde tekrar dekanlığa atandı. 2 Eylül 1991 tarihinde ise Prof.Dr. Leyla Kalaycıoğlu dekanlığa atandı. S.Ü. Veteriner Fakültesi 6 öğretim üyesinden oluşan ilk Fakülte Kurulu ve 4 öğretim üyesinden oluşan ilk Yönetim Kurulu toplantıları 30 Kasım 1983 tarihinde yapıldı. Fakültede kuruluşundan 1992 yılı sonuna kadar dekan yardımcılığı görevinde bulunan öğretim üyeleri aşağıda belirtilmiştir:

Ünvanı	Adı Soyadı	Tarihler
Doç.Dr.	Leyla Kalaycıoğlu	22.02.1983-13.12.1984
Doç.Dr.	Mehmet Kocabatmaz	17.01.1984-09.10.1986
Doç.Dr.	Şakir D. Tuncer	04.01.1985-11.09.1985
Prof.Dr.	O. Cenap Tekinşen	11.09.1985-09.10.1985
Doç.Dr.	Şakir D. Tuncer	10.10.1985-02.09.1988
Prof.Dr.	Erol Alaçam	22.12.1986-17.07.1989
Prof.Dr.	Şakir D. Tuncer	02.09.1988-20.12.1990
Prof.Dr.	Mehmet Kocabatmaz	17.07.1989-04.09.1991
Prof.Dr.	Reşat Aştı	20.12.1990-04.09.1991
Doç.Dr.	Veysi Aslan	04.09.1991-02.09.1994
Doç.Dr.	Behiç Coşkun	04.09.1991-02.09.1994

2.2.3. Öğretim Üyelerinin Üniversite Gelişimine ve Diğer Kurulan Veteriner Fakültelerine Katkıları
S.Ü. Veteriner Fakültesi öğretim üyelerinden rektör yardımcılığı yapanların isimleri şöyledir:

Prof.Dr. Hümeysra Özgen	25.09.1984-19.12.1991
Prof.Dr. O.Cenap Tekinşen	20.11.1985-21.11.1994
Prof.Dr. Şakir D. Tuncer	19.12.1991-20.05.1992

2547 sayılı yasanın 13, 19, 38, 39, 40-a, 40-b ve 41. maddeleriyle ilgili olarak görevlendirilen öğretim üyeleri şunlardır:

Ünvanı	Adı Soyadı	İlgili Madde	Görev Yeri	Tarih
Doç.Dr.	Ersin İstanbulluoğlu	38	T.O.K.Bak.	15.04.1985-Her Yıl
Prof.Dr.	O.Cenap Tekinşen	38	TÜBİTAK-VHAG	10.12.1985-10.12.1986
Yrd.Doç.Dr.	Sadettin Tıprıdamaz	41	YYÜ Vet. Fak.	1986-1987, 2. Dönem
Prof.Dr.	Erol Alaçam	41	" " "	1987-1988, 2. Dönem
Yrd.Doç.Dr.	Behiç Serpek	41	U.Ü. " "	" " 1. Dönem
Yrd.Doç.Dr.	Kemal Çiftçi	41	YYÜ " "	24.10.1989-20.12.1989
Yrd.Doç.Dr.	Mursayettin Eksen	41	AÜ Kars " "	25.02.1991-04.06.1991
Yrd.Doç.Dr.	İlhami Çelik	41	" " "	22.04.1991-15.07.1991
Yrd.Doç.Dr.	Zafer Durgun	41	" " "	31.03.1989-01.05.1989
Yrd.Doç.Dr.	Zafer Durgun	40-b	YYÜ "	19.02.1990-15.02.1991
Yrd.Doç.Dr.	Memduh Gezici	39	AÜ Kars " "	08.10.1990-15.11.1990
Prof.Dr.	O.Cenap Tekinşen	19	SÜ Fen Bil.Ens.Md.	27.06.1990-H.D.Edi.
Prof.Dr.	Şakir D.Tuncer	19	" Sağ. "	12.12.1990-07.08.1991
Prof.Dr.	Mehmet K.batmaz	19	" " "	07.08.1991-10.10.1992
Prof.Dr.	Leyla Kalaycıoğlu	13	" Kız Sanat Ok."	11.12.1984-07.08.1991
Prof.Dr.	Mehmet K.batmaz	13	" Mes.Eğt.Fak.Dek.	23.09.1992-H.D.Ediyor.
Doç.Dr.	Hüdaverdi Erer	13	" BESYO Md.	15.09.1992- " " "
Doç.Dr.	Tevfik Tekeli	13	" Sarayönü MYO Md.	15.09.1992-" "

2.3. Bilimsel Çalışma ve Araştırmalar

S.Ü. Veteriner Fakültesi tarafından 1982-92 yılları arasında 27 doktora tezi, 17 kitap ve ders kitabı, 224 araştırma makalesi yayınlanmış ve 10 adet bilimsel sempozyum ve panel düzenlenmiştir.

Fakülte bir taraftan gelişimini tamamlarken diğer taraftanda akademik kadroyu daha iyi yetiştirmek için fakültenin imkanlarıyla yurt dışına doktora yapmak üzere araştırma görevlileri de göndermektedir. Bu amaçla yurt dışına gönderilenlerin listesi aşağıdadır:

Adı Soyadı	Gittiği Yer	Gidiş Tarihi	Dönüş Tarihi
Osman Çataloluk	Gill Üniversitesi	05.10.1988	14.08.1992
E.Sami Polat	Melborne "	31.03.1993	-
Mustafa Arıcan	Liverpool "	15.10.1991	-
U.Sait Uçan	Bristol "	30.04.1993	-
Zuhal Dinçer	Liverpool "	21.01.1991	03.04.1995

Tartışma ve Sonuç

İlk veteriner okulunun açılmasından 38 yıl sonra Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde veteriner okulları sayısı 35'iWHO ve FAO' ya göre; dünyanın birçok yerinde, özellikle gelişmekte olan ülkelerde hızla artan veteriner hekim açığı vardır. Bu açığı gidermek ve büyümesini önlemek için standart eğitim ve öğretim metodları uygulanarak veteriner hekim sayıları artırılmalıdır. WHO ve FAO'nun 1973 yılı verilerine göre Türkiye'de bir veteriner hekime 40130 büyük ve küçük baş, 19308 kümes hayvanı düşerken 1991 verilerine göre (WVA, 1991) 16905 büyük ve küçük baş, 16697 kümes hayvanı düşmektedir.Hollanda'da bu oran 1598 büyük ve küçük baş, 27323 kanatlı, Almanya'da ise 1136 büyük ve küçük baş, 5503 kanatlı şeklindedir. aşmıştır. 19. yy.da hayvan ürünlerinin değer kazanması, 20. yy.da hayvancılığın sanayi sektörüne dönüşümü (Dinçer, 1981) hayvan üretim artışını, dolayısıyla yeterli ve sağlıklı

beslenmeyi sağlayacak elemanların yetiştirilmesi bunda temel neden olmuştur.

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) ve Gıda Tarım Organizasyonu (FAO)'na göre özellikle II. Dünya Savaşından sonraki 26 yılda açılan 127 öğretim kurumu, veteriner hekimliği öğretiminin dünyanın hemen tüm ülkelerinde ne kadar büyük önem kazandığının somut örneğidir (Erk, 1974). Ancak her on yılda veteriner fakülteleri ya da okullarının sayısında %48.84 oranındaki bu artışta Türkiye'nin payı yoktur (WHO ve FAO, 1974).Görülüyor ki bir veteriner hekime düşen hayvan sayısı bakımından ülkemizde büyük bir potansiyel vardır. potansiyeli birim başına düşen verim düzeyini artırıp (İslah çalışmaları ile) hayvan sahiplerini bilinçlendirerek, mer'aları çevre faktörlerini iyileştirerek ve veteriner hekim sayısını avrupadaki düzeylere getirerek değerlendirmek gerekir.

Ülkemizde bilimsel anlamda ilk veteriner hekimliği öğretiminin, Tanzimat Döneminde ve Batı biçimi yüksek okulların açıldığı bir ortamda başladığı görülür (Dinçer, 1974). Askeri Veteriner Okulu yanında Sivil Veteriner Okulunun ancak 1889 yılında açıldığı ve 1920 yılında iki okulun birleştirilmesiyle tek öğretim kurumuna indirildiği bildirilmektedir (Dinçer, 1980; Erk ve Dinçer, 1970).

1975 yılında çıkartılan 1873 sayılı Dört Üniversite Kurulması Hakkında Kanunla kurulan Selçuk Üniversitesi ve 1982 yılında çıkartılan 41 sayılı KHK ile 27'ye ulaşan üniversite sayısı 11 Temmuz 1992'de çıkartılan 3837 sayılı kanunla 2 yüksek teknik enstitüsü ve 21 yeni üniversite kurulmasıyla 48 üniversiteye ulaşmıştır. 6 Kasım 1981'de çıkartılan Yükseköğretim Kanununa bağlı 1982 yılında çıkartılan 41 sayılı KHK ile 1982 yılında Konya'da Selçuk Üniversitesine bağlı ve Van'da Yüzüncü Yıl Üniversitesine bağlı, 1985'te Kars'ta Atatürk Üniversitesine bağlı üç yeni veteriner fakültesi açılmıştır. 3837 sayılı kanunla yeni kurulacak üniversitelere bağlı olarak da yedi yeni veteriner fakültesinin açılması kararlaştırılmış ve bunlardan ikisi Aydın ve Diyarbakır'da faaliyete geçirilmiştir (Anon., 1981; Anon., 1982; Anon., 1992; dinçer, 1991).

Eğitim ve öğretim yönetmelikleri açısından S.Ü. Veteriner Fakültesi ile A.Ü. Veteriner Fakültesi arasında büyük ölçüde benzerlik korunmaktadır. Bu durum veteriner hekimliği öğretiminde bir örneklik açısından olumlu bir yön olarak belirtilebilir (Dinçer, 1981).

Tablo 2 incelendiğinde kuruluşundan bugüne kadar S.Ü. Veteriner Fakültesi öğrencilerinin %46'sı Konya Bölgesinden, %34'ü diğer illerden ve %20'si de komşu illerden gelen öğrencilerin oluşturduğu görülür. Öğrencilerin %66'sı Konya ve komşu illerden gelmiştir. Buna göre öğrencilerin fakülteyi sosyo-ekonomik sebepleri de göz önünde tutarak tercih ettiklerini ve İç Anadolu Bölgesinin özellikleri ve ihtiyaçları gözönüne alınarak kurulmasına karar verilen S.Ü. Veteriner Fakültesinin bu talebe cevap verdiği söylenebilir. Ayrıca Konya ve ilçelerinden gelen öğrenciler 1982 yılında %23'lük bir paya sahipken 1992'ye doğru artarak %42'ye ulaşmıştır.

24 Ekim 1989 gün ve 20322 sayılı Resmî Gazetede yayınlanan S.Ü. Veteriner Fakültesi Öğretim ve Sınav Yönetmeliği ile gelen Sınıf Geçme Sisteminde veteriner hekim adaylarına 1. sınıfta 770, 2. sınıfta 686, 3. sınıfta 798, 4. sınıfta 980 ve tamamen staj ve uygulama olarak programlanan 5. sınıfta ise 1200 toplam 5 yıl boyunca 4434 kredi saati ders verilmektedir*. Ancak Dünya Veteriner Hekimleri Birliği Eğitim Komisyonunun (Anon, 1994) 5000 kredi saati üstü olarak uygun gördüğü düzeye ulaşamadığı da belirtilmelidir.

Tablo 3 incelendiğinde 1982-1992 yılları arasında A.Ü. Veteriner Fakültesine kayıt yaptıran öğrencilerin %88.49'u, F.Ü. Veteriner Fakültesine Kayıt yaptıranların %81.56'sı, İ.Ü. Veteriner Fakültesine kayıt yaptıranların %76.21'i, U.Ü. Veteriner Fakültesine kayıt yaptıranların %86.18'i, S.Ü. Veteriner Fakültesine kayıt yaptıranların %90.55'i, Y.Y.Ü. Veteriner Fakültesine kayıt yaptıranların %71.59'u, 1985-1992 yılları arasında Kafkas Üniversitesi Veteriner Fakültesine (Atatürk Üniv. Kars Vet. Fak.) kayıt yaptıranların %64.28'i mezun olmuştur. Bu veriler uygulanmakta olan eğitim-öğretim standartları içerisinde en yüksek mezuniyet oranının S.Ü. Veteriner Fakültesinde gerçekleştiğini göstermektedir.

Tablo 4 incelendiğinde 1982 yılında bir öğretim üyesi ile öğretime başlayan S.Ü. Veteriner Fakültesine aynı yıl sonuna doğru A.Ü. Veteriner Fakültesinden bir öğretim üyesi daha eklenmiştir. 1982-84 yıllarında Ankara ve Elazığ'dan geçici görevle gelen ve daha sonra yerleşik kadroya geçen 4 öğretim üyesi ile birlikte S.Ü. Veteriner Fakültesi öğretim üye ve yardımcıları sayısı hızla artarak yükselmiş ve 1991-92 öğretim yılında 12 profesör, 18 doçent, 26 yardımcı doçent, 1 öğretim görevlisi, 47 araştırma görevlisi, 4 veteriner hekim ve 4 uzmana ulaşmıştır.

S.Ü. Veteriner fakültesinde 1992 yılına kadar öğretim üyeliği yapan veya bu ünvan yükselmiş olan toplam 63 öğretim üyesinin 15'i öğretim üyesi 18'i araştırma görevlisi olmak üzere 33'ü A.Ü. Veteriner Fakültesinden, 11'i Öğretim üyesi 9'u araştırma görevlisi olmak üzere 20'si F.Ü. Veteriner Fakültesinden, 4 öğretim üyesi İ.Ü. Veteriner Fakültesinden, 1'i araştırma görevlisi olarak U.Ü. Veteriner Fakültesinden ve 3'ü yurt dışında doktoralarını tamamlayarak direkt öğretim görevliliğine atanmışlardır. Tablo 5'te görüldüğü gibi A.Ü. Veteriner Fakültesi Türkiye'de veteriner hekimliği eğitim-öğretiminde ilk fakülte olması nedeniyle diğer veteriner fakültelerinde olduğu gibi S.Ü. Veteriner Fakültesinin kuruluş ve gelişmesinde büyük katkılarda bulunarak üzerine düşen sorumluluğu yerine getirmiştir.

Faaliyete 1986 yılında geçen S.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsünde Veteriner Fakültesine bağlı 27 doktora ve 18 yüksek lisans çalışması yapıldığı belirtilmiştir. S.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsünün 1991-1992 eğitim-öğretim döneminde 31 Veteriner Fakültesine bağımlı, 6'sı Diş Hekimliği Fakültesine bağımlı, 18'i Tıp Fakültesine bağımlı toplam 55 yüksek lisans ve doktora öğrencisi vardır. Görülüyor ki Veteriner Fakültesi on yıl gibi kısa bir sürede gelişmesini tamamlayıp lisansüstü düzeyde akademik kadro elemanlarının yetiştirilmesinde de çok yoğun çabalar sarfetmiş ve verimli sonuçlar alınmıştır.

Yerleşik kadrodaki öğretim elemanlarının 1982-92 yılları arasında yaptıkları bilimsel yayınların toplamı 17 kitap ve ders kitabı, 224 bilimsel makaledir. Fakültenin düzenlediği bilimsel toplantılardan çevreye, toplum sağlığına ve bölge hayvancılığına yaptığı katkılar görülebilir. Bu veriler kısa bir geçmişe sahip olan bir fakülte için küçümsenemeyecek rakamlardır. Yükseköğretim Kurumları 1990 yılı Bilimsel Yayınlar Kataloğunda fakültelerle ilgili verilen bilgiler tablo 6'da toplanmıştır.

Tablo 6'da görüldüğü gibi 1990 yılı akademik kadro ve bilimsel çalışmalar açısından S.Ü. Veteriner Fakültesi A.Ü. Veteriner Fakültesinden sonra ikinci sıradadır denilebilir. Buradan, S.Ü. Veteriner Fakültesinin yalnız Türk Veteriner Hekimliği öğretimine katkıda bulunmakla kalmayıp eğitim ve araştırma alanında da kesintisiz ve yoğun bir hizmet ürettiği ileri sürülebilir.

Konya ili doğal yapısı, sosyo-ekonomik özellikleri ve iklimi bakımından hayvancılığa en uygun illerden biridir. Ülkemiz hayvan varlığının %16'sı Konya'da barındırılmaktadır. Konya ili ve çevresindeki endüstriyel faaliyetler yeni başlamış olduğundan ve bölgede kurak bir iklim hüküm sürdüğünden hayvancılık işletmeleri yöre halkının her türlü ekonomik faaliyetinde bir güvence olarak değerlendirilmekte ve dolayısıyla hakim işletmecilik şekli olarak varlığını sürdürmektedir. Belirtilen nedenlerle hayvancılık bölge halkının beslenme ve ekonomik yönden dengeli kalkınabilmesi için son

YAŞAR

derece büyük öneme sahiptir.*

YILLAR	S.Ü. V.F.Mz. S.V.H.S.(1)	T.S. V.H.S.(2)	Y.K. İ.S.(3)
1987	1	5	78
1988	2	5	125
1989	4	14	80
1990	5	9	26
1991	7	9	42
1992	2	6	83
Toplam	21	48	83

(1)- S.Ü. Veteriner Fak. Mezunu Serbest Veteriner Hekim Sayısı.

(2)- Toplam Serbest Veteriner Hekim Sayısı

(3)- Yeni Kurulan İşletme Sayısı

Konya Bölgesinde 1987 yılına kadar Serbest veteriner hekimliği yapanların sayısı 14 iken bu sayı zamanla ve hayvancılık işletme sayısı ile orantılı olarak artmış ve 21'i S.Ü. Veteriner Fakültesi mezunu toplam 48'e yükselmiştir. S.Ü. Veteriner Fakültesi mezunu veteriner hekimlerin Konya Bölgesinde serbest veteriner hekimliğinin yaygınlaşmasındaki katkıları ortadadır.

Tablo 7'de S.Ü. Veteriner Fakültesi kliniklerine 1985-1992 yılları arasında yılda ortalama olarak 2363 ve toplam 16646 hasta hayvan getirildiği görülmektedir. Bu rakamlar fakültenin çevre hayvancılığına ve halk sağlığına katkısının bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.

Bölge hayvan varlığının giderek artırılması, mevcut ırkların ıslah edilmesi, birim başına düşen verimin

yükseltilmesi, bakteriyel ve paraziter hastalıklarla, özellikle zoonotik hastalıklarla mücadele bakımından fakültenin çevreye verdiği ve verebileceği hizmetler ortadadır.

S.Ü. Veteriner Fakültesi kısa sürede kuruluş ve gelişmesini tamamlayarak, bölge hayvancılığı ve halkın ekonomik olarak kalkınması yönünden kendisinden beklenen hizmetleri büyük ölçüde verdiği yapılan araştırmalarla ortaya konmaktadır.

Sonuç olarak İç Anadolu Bölgesinin ihtiyaçları gözönüne alınarak ve ülkemizde artan veteriner hekim ihtiyacını karşılamak, hayvancılıkla ilgili eğitim-öğretim ve araştırma hizmetlerinde kaynak yaratabilmek amacıyla kurulan ve 41 sayılı KHK'nin kuruluş esasları Madde 6'da* belirtilen şartları kısa zamanda tamamlayan S.Ü. Veteriner Fakültesi'nin kuruluş amaçları doğrultusunda eğitim-öğretim, uygulama, araştırma, yayın ve Yükseköğretim Kurumlarının başlıca görevlerinden birisi olan bilimsel araştırmalardan elde edilen yenilikleri çeşitli toplantılarla toplumun yararına sunma ve toplumu bilgilendirme konularında kendisinden beklenen görevleri yerine getirme gayreti içinde bulunduğu söylenebilir.

Tablo 5. S.Ü.Veteriner Fakültesinde Görev alan Öğretim Elemanlarının Diğer Veteriner Fakültelerine Göre Dağılımı:

FAKÜLTELER	Öğretim Üyesi Olarak Gelenler	Öğretim Üyeliği Ünvanına Yükselenler	Toplam
A.Ü.Vet.Fak	15	18	33
F.Ü.Vet.Fak	11	9	20
İ.Ü. Vet.Fak.	4	-	4
U.Ü.Vet.Fak	-	1	1
S.Ü.Vet.Fak.	-	2	2
Y.Dış.Gelen	3	-	3
TOPLAM	33	30	63

* S.ü. Vet. Fak., Veteriner Hekimliği Tarihi ve Deontoloji Bilim Dalı Arşivinden

Selçuk Üniversitesi Veteriner Fakültesi'nin Kuruluşu Ve İlk On Yıllık Gelişimi

Tablo 6. Veteriner Fakültelerinin Öğretim Elemanları ve bilimsel Yayınları Dağılımı (YÖK, Bil.Yay. Kataloğu-1990).

		A.Ü. V.F.	F.Ü. V.F.	U.Ü. V.F.	S.Ü. V.F.	Yy.Ü. V.F.	A.Ü. V.F.	İ.Ü. V.F.
ÖĞR. ÜYESİ	Prof.Dr.	44	9	15	12	1	2	
	Doç. Dr.	5	7	3	8	-	3	
	Yrd.Doç.	27	15	12	17	9	-	
ÖĞR. ELEM.	Öğr.Gr.Ok.	-	-	10	3	-	2	
	Arş.Gör.	90	23	28	26	37	23	
	Uzman	4	2	1	4	4	-	
TOPLAM		170	56	69	70	54	30	
MAKALE	Türkçe	51	23	6	28	17	17	
	Y.Dil	3	-	1	-	-	1	
BİLDİRİ	Türkçe	41	3	8	14	7	4	
	Y.Dil	3	-	-	-	-	-	
	Yurd. D.	5	-	2	1	-	-	
KİTAP		9	-	2	4	-	-	
DOKT. TEZİ	Türkçe	6	-	3	-	-	-	
	Y.Dil	1	-	-	-	-	2	

Tablo 7- S.Ü. Veteriner Fakültesi Kliniklerine Gelen Hayvan Sayısının Yıllara Göre Dağılımı:

YIL	HAY.SAYI.	HAY./GÜN
1985	1685	6
1986	2062	7-8
1987	2068	7-8
1988	2247	8-9
1989	2118	8
1990	1990	7
1991	2024	7-8
1992	2451	9-10
TOP.	16645	7-8

Kaynaklar

- Anon. (1971). 1416 Sayılı Yeniden Açılacak Devlet Mühendislik-Mimarlık Akademilerinin Kuruluşu, Hazırık ve Esasları Hakkında Kanun, 5 Temmuz 1971 Tarih ve 13886 Sayılı Resmî Gazete: 1.
- Anon. (1975). 1873 Sayılı Dört Üniversite Kurulması Hakkında Kanun, 11 Nisan 1975 Tarih ve 15205 Sayılı Resmî Gazete: 1-2.
- Anon. (1981). 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu, 6 Kasım 1981 Tarih ve 17506 Sayılı Resmî Gazete: 1-30.
- Anon. (1982). 41 Sayılı Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, 20 Temmuz 1982 Tarih ve 17760 Sayılı Resmî Gazete: 1-19.
- Anon. (1986). Selçuk Üniversitesi Kataloğu 1986, S.Ü. Yay. No:29, Selçuk Üniversitesi Basımevi, Konya.
- Anon. (1992). 3837 Sayılı YÖK Teşkilatı Hakkında 41 Sayılı KH'nin Değiştirilerek Kabulüne Dair 2809 Sayılı Kanun ile 78 ve 190 Sayılı KH'lerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, 11 Temmuz 1992 Tarih ve 21261 Sayılı Resmî Gazete: 26-40.
- Anon. (1994). Veterinary Education Minimum Requirements, WVA Bulletin, (6): 9-10.
- Bekman, M. (1940). Veteriner Tarihi. Ankara Basım ve Ciltlevi, Ankara.
- Bekman, M. (1945). Veteriner Hekimliğimizin Büyüklüğü. Marifet Basımevi, İstanbul.
- Çadırcı, M., Sıcılı, A. (1982). Ankara Üniversitesi Gelişimi Tarihi. A.Ü. Basımevi, Ankara.
- Diğer, F. (1974). Türkiye'de Bilimsel Veteriner Hekimliğinin Başlaması, Evreleri ve İlim Tarihimizdeki Yeri. A.Ü. Elazığ Vet. Fak. Derg., 2(1): 81-91.
- Diğer, F. (1980). Türkiye'de Askerî Veteriner Hekimlik Tarihi Üzerinde Araştırmalar. II. Bölüm. A.Ü. Vet.Fak.Derg., 27(1-2): 246-272.
- Diğer, F. (1981). Türkiye'de Veteriner Hekimlik Öğretiminin Bir Örnekleştirilmesi. A.Ü. Vet.Fak.Derg., 28(1-4): 372-384.
- Diğer, F. (1991). A Survey of Veterinary Education and Administration in Turkey. Dtsch. Tierarztl. Wschr., 98: 179-180.
- Erk, N. (1961). Veteriner Fakültesinin Ankara Üniversitesine Katılışı Tarihi ve Son Oniki Yıllık Öğretim Durumu. A.Ü. Vet.Fak.Derg., 8(2): 158-187.
- Erk, N., Diğer, F. (1970). Türkiye'de Veteriner Hekimlik Öğretiminin ve Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Tarihi. A.Ü. Vet.Fak. Yay.No: 259, A.Ü. Basımevi, Ankara.
- Erk, N., (1974). Veteriner Hekimliğinin Dünyadaki Gelişimi ve Yeri. Vet.Hek.Der.Derg., 44(11-12): 13-15.
- Freves, V. (Ed. 1908). Histoire de l' Ecole d'Allort, Paris.
- Godlewsky and Sommer(1972). Türkiye'de Veteriner Hekimlik (19. yy. Ortalarında- Çev. N.Erk). A.Ü. Vet.Fak. Yay.No. 281, A.Ü. Basımevi, Ankara.
- Hirş,E. (1950). Dünya Üniversiteleri ve Türkiye'de Üniversitelerin Gelişimi, Cilt I-II. A.Ü. Yay.No:23, İstanbul.
- Tüzdü, A.N. (1955). Veteriner Hekimliği Tarihi. A.Ü. Vet.Fak. Yay.No:73, A.Ü. Basımevi, Ankara.
- WVA (1991): World Veterinary Association, FAO, WHO and OIE. Madrid.
- WHO and FAO (1973). World Directory of Veterinary Schools 1971. Geneva.
- WHO and FAO (1974). World Directory of Veterinary School. World Health Organisation, Geneva.
- Widmann, H. (1981). Atatürk Üniversite Reformu. (Çev. A.Kazancıgil, S.Bozkurt), İstanbul Matbaası, İstanbul.
- Yerlikaya, H. (1982). Elazığ Veteriner Fakültesi'nin Kuruluşu, On Yıllık Gelişimi ve Türk Veteriner Hekimlik Öğretimindeki Yeri. Fırat Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.